

سایه روشن‌های جشنواره چهل و یکم؛ از تحریم تا آثار

به نسل جوانان تازه نفس سینمای ایران سلام کنید!

سینماگران و داورانی که مانی حقیقی فکر می‌کرد نمی‌آیند، به جشنواره فجر چهل و یکم آمدند، و از آنها مهم‌تر میزان فروش بلیت سینماهای مردمی جشنواره هم نه تنها کم نشد که ده درصد هم افزایش یافت.

«آقای وزیر ارشاد، من موندم که شما به چه جرأت از مادعوت به کار می‌کنید! من منتظرم که ببینم کدوم سینماگر ایرانی فیلمش رو به جشنواره شما ارائه می‌کنه و کدوم اهل فرهنگ ایرانی حاضر میشه داورى جشنواره تون رو انجام بده و از همه مهم تر، کدوم شهروند ایران حاضر میشه بلیت جشنواره شما رو بخره؟!»

این جمله‌ی مانی حقیقی شاید برای فهم شرایط خاص جشنواره فجر چهل و یکم مفید باشد؛ جمله‌ای که این بازیگر و کارگردان سینمای ایران در کوران حوادث اجتماعی و سیاسی پاییز امسال در یکی از ویدیوهای اظهار نظر سیاسی خود به زبان آورد تا معلوم شود طیفی از جامعه هنری سینمایی کشور با چه رفتار و موضعی قرار است با جشنواره فجر چهل و یکم مواجه شود.

هر چند جامعه سینمایی در شش دهه اخیر همواره رابطه پر فراز و نشیب و نزدیکی با سیاست داشته و هر چند در دهه‌های اخیر این رابطه با شمایل تازه و هندسه‌ای نو ادامه یافته است، اما باید گفت اتفاقاتی که بین جامعه سینماگر و حاکمیت سیاسی کشور در ماه‌های اخیر رخ داد صورتی منحصر به فرد و متفاوت از مقاطع پر فراز و نشیب سیاسی تاریخ معاصر کشور مان داشته است. به هر حال حوادثی که در سال ۸۸ و بعد از انتخابات ریاست جمهوری رخ داد طیف گسترده‌ای از مردم را درگیر خود کرد و طبعاً سینماگران هم که عمدتاً به طرفداری از یکی از نامزدهای انتخابات که بعد از انتخابات نماد اعتراض و طغیان علیه حاکمیت در جریانات سال ۸۸ بود، برخاسته بودند. بعد از فحری سه ساله و به بهانه انتخابات سال ۹۲ دوباره این سینماگران بودند که جزء حامیان اصلی حسن روحانی در انتخابات ریاست جمهوری سال ۹۲ بودند. چهار سال بعد اما بعد از انتخاب دوباره روحانی به عنوان رئیس جمهور، هنرمندان در واکنشی که تا آن موقع به نوعی بدیع و تازه به حساب می‌آمد مراسم افطار رئیس جمهور را تحریم کردند تا به این شکل به استفاده ابزاری و سیاسی جریان حامی رئیس جمهور و البته عدم به وفای به تعهدات سیاسی که باعث ضربه خوردن به پایگاه اجتماعی هنرمندان به واسطه حمایت از او شده بودند واکنش نشان دهند. هنرمندان در سال ۹۳ خود را پیشانی حمایت از رئیس جمهوری دیدند که مردم بابت مشکلات روزمره زندگی خود او ناراضی بودند و طبعاً این سیل انتقادات مردم از هنرمندان بود که به واسطه حمایت از این جریان سیاسی در دو انتخابات ریاست جمهوری به این سو گسیل می‌شد. شرایط اما در سال ۹۸ به گونه دیگری رقم خورد و مسیر کنشگری هنرمندان و سینماگران با حاکمیت که از سال ۹۶ تفاوت‌های جدی‌ای کرده بود در سال ۹۸ هم با دست فرمانی پیش رفت که قبل از ۹۶ چندان دیده نشده بود؛ دست فرمانی که رگه‌های عبور از حاکمیت در آن دیده می‌شد و دیگر حمایت از یک جریان خاص سیاسی درون حاکمیت در آن نمودی نداشت. سال ۹۸ با اتفاقات عجیب و بی‌سابقه‌ای چون حوادث سیاسی در برخی شهرهای ایران شهادت سپهبد حاج قاسم سلیمانی و پس از آن سقوط هواپیمای اوکراینی یکی از پر افت و خیزترین سال‌های سیاسی تاریخ معاصر کشور تبدیل شده بود هیچکدام از این سال‌ها اما آش رابطه حاکمیت و هنرمندان کشوری ۱۴۰۱ نشد. به هر حال جشنواره چهل و یکم در حالی آغاز شد که برخی از طیف‌های تندروی هنرمندان که این بار بر خلاف دو سه دوره قبل از آن فرصت کافی برای اثرگذاری روی این رویداد را داشتند،